

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Remissvar 2025-02-20

Per Wiker,
per.wiker@karlstad.se

Remissvar – Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

Dnr KS/2024:626 Dpl 1.1.4.4

Sammanfattning av Karlstads kommuns synpunkter

Karlstads kommuns synpunkter i punktform:

- Karlstads kommun ser positivt på att utredningen belyser den stora utmaning som äldreomsorgen står inför gällande personalens språknivå.
- Karlstads kommun ser positivt på att språkravet inte införs vid nyanställning utan att det är något som medarbetarna ska tillskansa sig under tiden för anställningen.
- Karlstads kommun håller med om att språkutvecklingen hos omsorgspersonalen behöver ske både i arbetet och genom utbildning.
- Karlstads kommun är tveksam till att ha en så hög nivå som Gers B2 för språkkunskap.
- Karlstads kommun anser i synnerhet att Gers 2 är för hög för medarbetare som enbart utför serviceuppgifter åt de äldre – och att den lägre språknivån Gers B1 här är fullt tillräcklig som krav.
- Om språkravet ska införas anser Karlstads kommun att det är av största vikt att omsorgsstuderande har med sig en kunskap i svenska språket motsvarande beslutad nivå enligt Gers-skalan.
- Karlstads kommun är positiv till utredningens föreslag att lämplig myndighet ska ta fram stöd till hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens språkkunskaper.
- Karlstads kommun konstaterar att en förutsättning för alla ovanstående insatser är att det finns ett ekonomiskt bidrag från staten för att kunna utföra insatserna.
- Karlstads kommun ställer sig positiv till förslaget att det inte ska krävas kommunal medfinansiering för att få ta del av det riktade statsbidraget.
- Karlstads kommun framhåller vikten av att statsbidraget blir långsiktigt.

Karlstads kommun	Webbplats	E-post	Organisationsnr
Postadress	karlstad.se	karlstadskommun@karlstad.se	212000-1850
Karlstads kommun	Besöksadress	Telefon	Bankgiro
651 84 Karlstad	Kontaktcenter	054-540 00 00	405-2213
	Västra Torggatan 26		

Karlstads kommuns synpunkter – utförligare kommentarer**Allmänt**

- Karlstads kommun ser positivt på att utredningen belyser den stora utmaning som äldreomsorgen står inför gällande personalens språknivå.
- Karlstads kommun ser positivt på att språkravet inte införs vid nyanställning utan att det är något som medarbetarna ska tillskansa sig under tiden för anställningen.
- Karlstads kommun håller med om att språkutvecklingen hos omsorgspersonalen behöver ske både i arbetet och genom utbildning.

Karlstads kommun ser positivt på att utredningen belyser den stora utmaning som äldreomsorgen står inför gällande personalens språknivå. Att medarbetarna har en god språkkunskap inom svenska är av vikt för omsorgsgärens trygghet och säkerhet samt omsorgspersonalens arbetsmiljö som utredningen pekar på. Utmaningen med bristande språkkunskaper är idag stor och kommer med största sannolikhet bli större de närmaste åren. Samtidigt har äldreomsorgen en stor kompetensförsörjningsutmaning vilket förslaget till språkrav behöver ta hänsyn till. Karlstads kommun ser positivt på att språkravet inte införs vid nyanställning utan att det är något som medarbetarna ska tillskansa sig under tiden för anställningen. Karlstads kommun håller med om att språkutvecklingen hos omsorgspersonalen behöver ske både i arbetet och genom utbildning.

Språknivå Gers B2

- Karlstads kommun är tveksam till att ha en så hög nivå som Gers B2 för språkkunskap.
- Karlstads kommun anser att Gers 2 är för hög för medarbetare som enbart utför serviceuppgifter åt de äldre – och att den lägre språknivån Gers B1 här är fullt tillräcklig som krav.

Karlstads kommun anser att nivån Gers B2 är ett högt ställt språkrav som kommer vara svårt att uppnå hos samtliga omsorgsmedarbetare. Utredningen föreslår dessutom att samma nivå ska gälla för medarbetare som enbart utför beviljade serviceinsatser enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen. Som utredningen presenterar har vissa sakkunniga uttryckt att det är rimligt att i stället lägga nivån i ett spann mellan B1 och den lägre nivån av B2. Elever som avslutat SFI (Svenska för invandrare) eller SVA 1 (Svenska som andraspråk) har en språknivå motsvarande B1 vilket innebär stora insatser för att höja språkkunskaper under tiden som personerna är anställda. Karlstads kommun är tveksam till att ha en så hög nivå som Gers B2 när utbildningen SVA 1 inte motsvarar den nivån. En stor andel av de medarbetare som kommunens vård- och omsorgsförvaltning rekryterar har en språklig nivå motsvarande SVA 1 - vilket kommer medföra att många kommer behöva gå en språkutbildning parallellt med arbetet. Detta innebär en utmaning i verk-

samheten då man inte kan nyttja medarbetarnas fulla arbetstid till omsorgsarbete.

Utifrån den stora kompetensförsörjningsutmaning som vård- och omsorg står inför, kommer verksamheterna behöva organisera arbetet så att vissa uppgifter kan genomföras av medarbetare som inte har all kompetens som omsorgsarbetet idag innebär. Verksamheten kommer med största sannolikhet behöva organiseras utifrån att kvalificerade uppgifter ska genomföras av de som har relevant kunskap för dessa uppgifter och att medarbetare som inte har relevant kunskap ska kunna göra enklare uppgifter inom omsorgen. Kunskapsnivåerna kan påverkas av så väl språklig kunskapsnivå som förmåga att omsätta kunskap i reellt arbete eller ytterligare. Om nivån Gers B2 fastställs för samtlig personal inom äldreomsorgen kommer det innebära en mycket svår utmaning inom kompetensförsörjningen.

Utredningen föreslår vidare att nivå B2 ska gälla även för medarbetare som enbart utför beviljade serviceinsatser enligt 4 kap 1 § SoL. Karlstads kommun anser att Gers 2 är för hög för medarbetare som enbart utför serviceuppgifter åt de äldre – och att den lägre språknivån Gers B1 här är fullt tillräcklig som krav. Sådana serviceinsatser kan med fördel utgöra en form av ”introduktionsanställning” till omsorgsarbete. Dessa anställningar inleds ofta med personer som har lägre kunskaper i svenska språket - och under anställningen är förhoppningen att personerna stärker sina kunskaper i svenska och därmed blir redo att börja arbeta som omsorgspersonal. Det här medför att det kommer att bli svårt att uppfylla språkravet på Gers B2 hos medarbetare som arbetar med serviceinsatser. Det riskerar få långtgående konsekvenser med en för hög språknivå i synnerhet inom de servicetjänster som idag fungerar som en introduktion till vården; dels genom att dessa personer riskerar att inte kunna fångas upp av vården och de stora rekryteringsbehoven, dels genom att dessa personer, som ofta befinner sig i utkanten av arbetsmarknaden, riskerar att i stället hamna i försörjningsstöd

Vissa serviceinsatser, till exempel hemhandling, genomförs av extern aktör vilket gör att kommunen har svårare att ha kontroll på de medarbetarnas språknivå. Även där anser Karlstads kommun att Gers B2 inte är möjlig att uppfylla.

Karlstads kommun anser att språknivån Gers B1 är fullt tillräcklig som krav för medarbetare som enbart utför serviceuppgifter åt de äldre. Nivå Gers B1 är tillräcklig för att dessa medarbetare ska kunna rapportera vidare om de i samband med besöket hos de äldre observerar något som inger misstanke om ett försämrat hälsotillstånd. Det viktiga i en sådan rapportering är att servicemedarbetaren uppmärksammar omvårdnadspersonal som planerar in ett extra besök hos omsorgstagaren för att göra en bedömning utifrån omsorgspersonalens kompetensnivå.

Krav på vuxenutbildningen

- Om språkravet ska införas anser Karlstads kommun att det är av största vikt att omsorgsstuderande har med sig en kunskap i svenska språket motsvarande beslutad nivå enligt Gers-skalan.

Som även utredningen visar så är det ganska vanligt att omsorgsstuderande som har läst Sva 1 på Komvux saknar de kunskaper i svenska språket som behövs för arbetet i äldreomsorgen. Om språkravet ska införas anser Karlstads kommun att det är av största vikt att omsorgsstuderande har med sig en kunskap i svenska språket motsvarande beslutad nivå enligt Gers-skalan. Arbetsgivaren behöver kunna vara trygg med att medarbetare som anställs efter avslutad omsorgsutbildning innehar relevant språkkunskap för arbete i äldreomsorgen.

Bedömningar av språkkunskaper

- Karlstads kommun är positiv till utredningens förslag att lämplig myndighet ska ta fram stöd till hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens språkkunskaper.

Karlstads kommun är positiv till att utredningen föreslår att lämplig myndighet ska ta fram stöd till hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens språkkunskaper. Detta är viktigt för att bedömningarna ska hålla en likvärdig nivå. Det stöd som ska tas fram behöver beskriva hur man kan göra bedömningar på ett konkret och enkelt sätt som inte tar för mycket tid i anspråk.

Statsbidrag

- Karlstads kommun konstaterar att en förutsättning för alla ovanstående insatser är att det finns ett ekonomiskt bidrag för att kunna utföra insatserna.
- Karlstads kommun ställer sig positiv till förslaget att det inte ska krävas kommunal medfinansiering för att få ta del av det riktade statsbidraget.
- Karlstads kommun framhåller vikten av att statsbidraget blir långsiktigt.

En förutsättning för alla föreslagna insatser är att det finns ett statligt ekonomiskt bidrag att tillgå för att kunna utföra insatserna och därmed är införandet av statsbidraget Språklyftet viktigt. Karlstads kommun ser positivt på att statsbidraget Språklyftet omfattar så väl arbetstid för språkutbildning, kostnaden för utbildningen, arbetstid för språkombud och andra medarbetare som avsätter tid för att vara stöd till medarbetare som behöver höja sin språknivå i svenska.

Idag omfattar äldreomsorgslyftet vissa insatser för att höja kunskaper inom svenska språket. Medarbetare kan till exempel genom äldreomsorgslyftet läsa yrkessvenska på arbetstid. Däremot kan inte äldreomsorgslyftet

användas för kostnaden som införskaffandet av kursen innebär. Dessa kurser motsvarar en avsevärd kostnad och det är av vikt att språklyftet även kan nyttjas till kurskostnaden så väl som arbetstid för medarbetaren.

Karlstads kommun ställer sig positiv till förslaget att det inte krävs kommunal medfinansiering för att få ta del av det riktade statsbidraget. Detta är av vikt då stora insatser kommer krävas och även om kommunen får delvis stöd så kommer en medfinansiering bli kostsam för kommunen vilket kan komma att medföra att färre språkhöjande insatser genomförs.

Att lära sig ett nytt språk är svårt i vuxen ålder och tar tid. Att höja språknivån hos enskilda personer och införa ett språkutvecklande arbetssätt på arbetsplatsen är ett långsiktigt arbete. Därmed framhåller Karlstads kommun vikten av att även statsbidraget blir långsiktigt. Att trygga arbetsgivarna med att statsbidraget kvarstår innebär större möjligheter att satsa på långsiktiga och kvalitativa insatser för att höja språkkompetensen hos individer och i organisationen.

Linda Larsson
kommunstyrelsens ordförande

Ulrika K Jansson
kommundirektör